

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.48 (3360) ●

● ЧАЦВЕР, 19 СНЕЖНЯ, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Вянок у памяць пра Максіма
Конкурс чытальнікаў “Спадчына” ў Яраслаўлі праходзіў пад знакам стогадовага юбілею зборніка “Вянок” **Стар. 2**

Пры шляху на Вільню
У сядзібе ў Сёмкаве раней сустракалі караля Рэчы Паспалітай Станіслава Панятоўскага, потым бывалі там Янка Купала і Якуб Колас. **Стар. 3**

Елачка з дакладнымі каардынатамі
Беларускія лесаводы асвойваюць сучасныя тэхналогіі: замест папяровых карт маюць планшэты **Стар. 4**

РЫТМЫ СУСВЕТУ

Што рабіць? Гарбатку з мёдам піць!

Будзь чалавекам — і ўсюды табе добра будзе. З такім перакананнем ідуць разам па жыцці муж і жонка Глузды, патомныя пчаляры са Слонімскага раёна Гродзеншчыны.

Іван Ждановіч

Дарогу ў Навасёлкі — там больш за дваццаць гадоў жывуць Вячаслаў Уладзіміравіч і Зінаіда Віктараўна — добра ведаюць тыя, хто цэніць іхні якасны мёд. Вернікі часам сумяшчаюць паломніцтва ў Жыровічы, у знакаміты манастыр, і візіт на пасеку. “Ехаць адтуль да нашай вёскі кіламетраў 30 у бок Ліды, — удакладняе гаспадар, з якім мы гутарым на адным з мядовых кірмашоў у Мінску. — Мясіны прыгожыя, чыстыя: стронга-фарэль ды ракі ў невялікіх рэчках Дымарка і Хітрая водзяцца. Лясы духмяныя. І пчолам, і людзям такое даспадобы. Увогуле ж, каб менш хварэць, варта быць бліжэй да прыроды — мы з ёй непадзельныя. Як і пчолы. Заўважана: яны меней устойлівыя да хвароб, калі парушаецца там, дзе мёд збіраюць, экалагічная раўнавага”.

Раней Глузды жылі на Брагіншчыне, а яна ў 86-м пацярпела ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

“Пчаляры мы ўжо як мінімум у трэцім пакаленні, — падключылася да размовы гаспадыня. — Мае і дзед, Фёдар Радчанка, і тата займаліся пчалярствам, я з маленства ім памагала. Вучылася на пчаляра ў Смілавічах, пад Мінскам, а муж аж у Калужскай вобласці. З пчоламі я ўжо 30 гадоў, муж яшчэ больш”. Родавую традыцыю падтрымліваюць і брат, і пляменнік мужа — у іх свае пасекі.

І ўсё ж: чаму перабраліся пчаляры з Брагіншчыны, з вёскі Пятрыцкае, менавіта на Слонімскае? Дзякуючы пчолам: землякоў “сасватаў” туды адзін добры чалавек, які штогод браў багата мёду на пасецы ў Глуздоў. “Як здарылася чарнобыльская бяда, мы з мужам кінучь пчолы там ніяк не маглі, — згадвае няпроста час Зінаіда Віктараўна. — Дарэчы, да мёду, як кажуць, радыяцыя не прыстае: шмат разоў правяралі. Я працавала на пасецы ў Камарынскім лягасе, муж — у іншай гаспадарцы. У 92-м нас адсялілі. Давалі жыллё, як чарнобыльскім перася-

Зінаіда і Вячаслаў Глузды, пасечнікі са Слонімскага раёна, ведаюць сакрэты салодкага жыцця

ленцам, у Мінску, але мы ж пчаляры: як быць у горадзе з пасекай, з інвентаром? У Слонімскай раёне далі дом — там і жывём, трымаем амаль сто пчолашмей”. На маё пытанне, ці лёгка прыжыліся на новым месцы, гаспадыня заўважыла: мы працавітыя, таму нам цяжкасці не страшныя. А муж філасофску дадаў: “У нас па жыцці прынцып такі: будзь чалавекам — і ўсюды табе добра будзе”.

Нялёгкага, хоць і салодкага хлеба пчалярскага цяпер не спяшаюцца паспрабаваць маладыя. Прынамсі, у Навасёлках. Можа, пчаліных джалаў баяцца? “Я асабіста з дзяцінства пчол не баялася, — накладвае мёд чарговаму пакупніку гаспадыня. — Дымар у рукі — і тагу ці дзядулю дапамагала. І рой, як выйдзе, мы разам з дзедкам бралі. Можна сказаць: наш

заятак у спадчыну перадаецца, а прышчапляецца любоўю і працай. Цяпер многія хочуць лёгка жыць ды хутка грошы зарабляць. А мёд — гэта цяжкая праца, і не кожны год прыбытковая. Нават узмку ў нас клопатаў шмат: рамкі робім, воск парадкуем, вулі будуюць-рамантуем — рыхтуем да сезона, каб потым усё пад рукой было. Бо ўлетку мы ў 5 устаём, кладзёмся ў 11. Працы — толькі паспявай! Недагледзеў — пчолы рояцца, з вулля ляцяць, і тады мёду ад іх не чакай. Мы ж запісы вядзем па кожнай сям’і і, як лекары ў палаце, ведаем: хто ў якім вулі на што хварэе і як яго лячыць”. А кожны вулей, дарэчы, мае і сваю “прадукцыйнасць працы”: з аднаго, бывае, кілаграмаў пяць мёду ледзь возьмеш, а з іншага і дваццаць лёгка. Карацей, усё як у людзей...

Пчаляры задаволены, што цяпер у Беларусі больш сеюць грэчкі — на тое ёсць нават дзяржаўныя рашэнні. Пасека іх у сезон вандруе “на бусіку” па ваколіцах: дзе меданосы — там і пчолы.

... “Ум, памяць, рассудок, толк, мозг” — вось што азначае слова “глузд” паводле Тлумачальнага слоўніка Даля. Чаму тое згадалася? Бо доўгімі зімовымі вечарамі адзін філосаф раіў піць гарбатку з варэннем. І гэта была другая частка яго адказу на вечнае пытанне інтэлігентаў: “што рабіць”. У першай ён, натуральна, раіў улетку паклапаціцца, каб тое варэнне ў вас было. Ды я б параіў і на мёд звярнуць увагу, асабліва на такі знатны: Глуздоўскі мёд. Тады і сэнс жыцця, які шукаеш напярэдні Новага года, будзе саладзей і спасцігацца. Бо — з Глуздамі...

СТЫЛЬ ЖЫЦЦЯ

Юбілей — справа крэатыўная

Тры гадзіны духоўнага банкетавання пашчасціла пражыць тым, хто прыйшоў святкаваць дваццаты ўгодкі выдавецтва “Чатыры чвэрці”

Адам Мальдзіс

Па-рознаму адзначаюцца сёння юбілей: дзяржаўных і прыватных устаноў, прадпрыемстваў і асобных людзей, ды і ў беларускіх суполках замежжа. Бывае, спехам ладзіцца “афіцыйная частка”, і робіцца акцэнт на банкце. Асаб-

ліва тое актуальна пад Новы год. І калі гаспадар застолья шчодры, то... Тут мне згадваецца Кароль Радзівіл з найменнем Пане Каханку, які замест згубленай шапкі ўручаў для сучаснага пахмельца сваю. Але то быў ці не самы багаты на беларускіх землях магнат. Чым частуюць гасцей цяпер?

Мне да душы, як былі зладжаны некалькі апошніх юбілейных вечарын у сценах Нацыянальнай бібліятэкі. Традыцыйная пачоска ў рэстаране на 22-м паверсе пачала губляць прэстыж: больш “смакуюцца” стравы духоўныя. Так, Адам Глобус і Міраслаў Шайбак, сыны Вячаслава Адамчыка і

таксама папулярныя пісьменнікі, пасля імпрэзы ў гонар 80-годдзя бацькі, які не дажыў да юбілею, падарылі гасцям па кнізе яго прозы, напісанай, як некалі казаў Уладзімір Караткевіч, у стылі “класічнага рэалізму”. І ўсе засталіся задаволеныя, а галоўнае, назаўтра здаровенькія.

Кнігі выдавецтва

Верхаўенства “духоўнай стравы” над традыцыйнай, застольнай выразна выявілася на нядаўнім святкаванні 20-х угодкаў прыватнага выдавецтва “Чатыры чвэрці”. Яно спецыялізуецца на выданні рэлігіознаўчай і мастацтвазнаўчай літаратуры, альбомаў. → **Стар. 3**

ДЫЯЛОГ КУЛЬТУР

Вянок у памяць пра Максіма

Конкурс чытальнікаў “Спадчына” ў Яраслаўлі праходзіў пад знакам стогадовага юбілею зборніка М. Багдановіча “Вянок”

Нядаўна яраслаўскі “Цэнтр беларускай культуры. Музей Максіма Багдановіча” прымаў асаблівых гасцей. Да сотых угодкаў адзінага прыжыццёвага зборніка вершаў Максіма Багдановіча “Вянок” музей сумесна з Яраслаўскай рэгіянальнай грамадскай арганізацыяй руска-беларускай дружбы “Сяброўства” праводзіў конкурс чытальнікаў “Спадчына”. Былі дзве намінацыі: чытанне вершаў з “Вянка” і вершаў пра кветкі ад паэтаў розных народаў.

Імпрэза атрымала ў горадзе шырокі розгалас, у Музей Максіма Багдановіча прыйшло 124 удзельнікі ад 6 да 22 гадоў. Яны чыталі вершы на беларускай, рускай, англійскай, армянскай і нават карэльскай мовах. Былі і тыя, хто сам спрабуе сілы ў мастацкім перакладзе — гэта, напрыклад, юнакі з 18-й школы. Прыемна здзівіла журы і цэлая літаратурная кампазіцыя ад вуч-

Дыпламы і прызы конкурсу “Спадчына” атрымалі больш за паўсотні ўдзельнікаў

няў 16-й школы, і арыгінальнае аўтарскае ўспрыманне вершаў Максіма Багдановіча Алёнай

Сталяровай з 31-й школы.

Конкурс чытальнікаў ладзіўся ў музеі не ўпершыню. Вучні

шэрагу школ ужо ўдзельнічалі ў падобнай імпрэзе, якая праходзіла ў музеі два гады таму: да 120-х

угодкаў паэта. Сёлета колькасць чытальнікаў значна ўзраста, бо пашыраецца супрацоўніцтва музея і ўстаноў адукацыі. Лаўрэатамі, дыпламантамі конкурсу “Спадчына” сталі 52 удзельнікі, астатнія атрымалі дыпламы і прызы на сцэне Палаца культуры “Нафтавік”. І на гала-канцэрце ў гонар 15-годдзя Таварыства руска-беларускай дружбы “Сяброўства”, дзе прайшло ўшаноўванне ўдзельнікаў і пераможцаў конкурсу, вершы чыталі Ангеліна Юр’ева, Аляксей Капранаў і Кацярына Папова — іх таленты асабліва адзначылі члены журы.

Конкурс “Спадчына” стаў важкім сімвалічным падарункам — вершаваным вянкам — да 122-га дня нараджэння Максіма Багдановіча, беларускага паэта-класіка з берагоў Волгі, які ў музеі адзначылі 9 снежня.

Галіна Парфяновіч,
г. Яраслаўль

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Фарбы славянскага адзінства

Беларуская суполка Самары актыўна паўдзельнічала ў новым цікавым праекце

Мікалай Бойка

Беларусы, рускія, украінцы Самары расказвалі пра сваю агульную гісторыю, роднасныя культуры і блізкія мовы на першым абласным дзіцячым фестывалі славянскай культуры. Асабліва яркім атрымаўся заключны гала-канцэрт. Цяпер, дарэчы, у расійскім рэгіёне жыве больш за 9 тысяч нашых супляменнікаў. А сабраў фэст больш за 300 салістаў і гуртоў. У фінале ж свае таленты змаглі паказаць каля 200 выканаўцаў, і амаль палова з іх выконвалі беларускія песні і танцы.

Гала-канцэрт ладзіўся на сцэне Дома афіцэраў Самарскага гарнізона, што па вуліцы Дзмітрыя Шастаковіча. А ці ўсе ведаюць, што прадзед вялікага кампазітара па бацькоўскай лініі, Пётр Міхайлавіч Шастаковіч, родам з мястэчка Шэметава Завілейскага павята Віленскай губерні — цяпер гэта Мядзельскі раён Міншчыны? За ўдзел у антыцарскім паўстанні 1830-31 гадоў ён быў сасланы ў Сібір (Пермская губерня), і дзед кампазітара Баляслаў-Артур нарадзіўся ў Екацярынбургу. Сам Дзмітрый Шастаковіч родам з Пецярбурга, з кастрычніка 41-га па сакавік 43-га жыў у Самары, на той час Куйбышава. Там 27 снежня 1941 года і завяршыў працу над Сёмай (Ленінградскай) сімфоніяй: яна ўпершыню гучала 5 сакавіка 1942 года на

Фэст славянскіх культур запрашае

сцэне Куйбышаўскага опернага тэатра.

Ва ўпрыгожаным фае Дома афіцэраў ладзілася выстава дэкаратыўна-прыкладной творчасці, гучала музыка. Дзяўчаты ў нацыянальных строях сустракалі гасцей хлебам-соллю. Адкрывалі фэст тры дзяўчыны, прадстаўляючы культуры Беларусі, Расіі ды Украіны. Між тым усе яны ад самарскай суполкі беларусаў: Алена Дзмітрыева, мастацкі кіраўнік беларускага ансамбля “Каданс”, салістка гурта Іна Сухачэўская і Таццяна Марозава. І беларуская песня “З-пад шэрага камушыка”, якой “Каданс” адкрываў гала-канцэрт, стала своеасаблівым камертонам свята. Вакальны гурт “Іскрынкі” з 82-й школы спяваў жартоўную беларускую песню “Хэй, у лесе пры даліне”, Руфіна Рускіх разам з юнымі артыстамі Тэатра эстрады і лядовых шоу “Льдзінка” хораша паказала песню “Рэха жураўлінае”. Былі і

іншыя цікавыя “беларускія” нумары. Асабліва цёпла зала сустракала самую юную ўдзельніцу фэсту, першакласніцу Евангеліну Сытнік з песняй “Усміхніся”. Зрэшты, пра ўладальніцу Гранпры IX фестывалю “Беларусь — мая песня!” мы ўжо расказвалі.

“Фестываль гэты — грандыёзная, феерычная, захапляльная дзея, і ў яго велізарныя перспектывы, — лічыць адна з арганізатараў фэсту Ірына Глуская, прэзідэнт самарскай суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. — Было больш за сорак нумароў, і ўсе арыгінальныя, яркія. Юныя артысты праз песні і танцы здолелі паказаць духоўную прыгажосць і сілу беларускага, рускага і ўкраінскага народаў”. Спадарыня Ірына выказала надзею, што дзіцячы фестываль славянскай культуры ў Самары будзе праходзіць штогод, у тым ліку і з удзелам юных талентаў з Беларусі.

САДРУЖНАСЦЬ

Хоць і спіць зямля ўзімку...

Вучоныя і спецыялісты ў галіне аграпрамысловага комплексу розных краін СНД сустракаліся ў Мінску

Цэны на харчаванне, праблемы навакольнага асяроддзя, пладароддзя глебаў, тэхналогіі разумнага гаспадарання... Гэтыя і іншыя пытанні абмяркоўваліся на пасяджэнні Міжрадавага савета па пытаннях аграпрамысловага комплексу СНД ў Мінску. У Беларусь завіталі вучоныя, спецыялісты з Арменіі, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Расіі, Таджыкістана, Украіны. Прыняты важныя рашэнні аб актыўным абмене інфармацыяй па дасягненнях — каб надалей стабільна расла эфектыўнасць вытворчасці, задавальняўся попыт спажываўцаў.

На мінскі форум была запрошана і я, доктар сельскагаспадарчых навук з Малдовы з беларускімі родавымі каранямі. Расказвала: як у Малдове спыняюць дэградацыю сельскагаспадарчых земляў, была прэзентацыя нашых дасягненняў.

Кацярына Кухарук у Мінску

У дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі я перадала кнігі, а таксама нашы рэкамендацыі па разумным землекарыстанні. На пасяджэнні ўсе выказаліся за тое, каб і надалей былі сумесныя даследаванні, публікацыі, атрыманы патэнтаў — гэта паспрыяе ўкараненню важных распрацовак у вытворчасць.

Кацярына Кухарук,
г. Кішынеў

“Беларусь” плюс “Радзіма”

У казахстанскай сталіцы з’явілася новая беларуская суполка

Пра тое ў рэдакцыю газеты паведаміў яе кіраўнік Дзмітрый Астаньковіч. “Завочна мы знаёмы: пра мяне як кампазітара, які супрацоўнічае з фальклорным гуртом “Вясёлка”, згадвалі ў сакавіцкім артыкуле “Марыйка, дзве крыніцы і Астана”, — напісаў Дзмітрый. — А з чэрвеня 2013 года ў Астане працуюць два культурныя цэнтры: ра-

нейшы “Беларусь” і новы “Радзіма”. Удзельнікі творчага гурта вырашылі далей рухацца самастойна і аддзяліліся. Да таго ж спевакі, а кіруе гуртом Тамара Мурашка-Батрак, запрасілі мяне на рэпетыцыі, прапанавалі ўзначаліць новаствораную суполку. Так я і стаў старшынёй! У пацвярджэнне статусу Грамадскага аб’яднання “Беларускі культурны цэнтр “Радзіма” Дзмітрый даслаў дакумент аб яго дзяржрэгістрацыі — на рускай і казахскай мовах.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пры шляху на Вільню

У сядзібе ў Сёмкаве раней сустракалі караля Рэчы Паспалітай Станіслава Панятоўскага, потым бывалі там Янка Купала і Якуб Колас. Цяпер у гістарычным месцы ствараецца Міжнародны цэнтр сям’і.

Адзін з цікавых помнікаў мінуўшчыны быў у вёсцы Сёмкава пад Мінскам, па дарозе на Радашкавічы: шыкоўны палац у стылі барока і класіцызму. Будаваў яго мінскі кашталян, пазней ваявода Адам Хмара (1720—1805). Зрэшты, многія месцы ў Мінску нагадваюць пра таго гаспадара: вёскі Цянкі, Навінкі, Зацань належалі яму. Адна з вёсак называлася раней Цна Хмарынская, быў і Хмарын Гарадок (сёння Сёмкаў Гарадок), а рэзідэнцыя спадара Хмары ўпрыгожвала Сёмкава. Тут паўстаў двухпавярховы будынак сядзібы, флігелі для гасцей і слуг, іншыя пабудовы, красаваўся парк з прыгожымі алеямі.

Паселішча ўзнікла, пэўна, яшчэ ў XV стагоддзі пры даўнім шляху з Мінска на Вільню, сталіцу ВКЛ. Заснаваў яго Сенька Гедыголдавіч, кашталян віленскага замку, паплечнік князёў Вітаўта

і Жыгімонта. Ён быў сярод тых, хто дастаўляў Вітаўту карону для каранацыі. Ад Сенькі, пэўна, і назва павялася: Сёмкава. Пазней селішчам валодалі князі Саламярэцкія, Сцецкевічы, Салагубы, Булгакі, Сапегі ды ўрэшце Хмары. У гісторыі Адам Хмара стаўся апошнім мінскім ваяводам. Ён асабіста прысягаў на вернасць Кацярыне II, ачольваў дэлегацыю мінскай шляхты, калі яна ездзіла ў Санкт-Пецярбург. Век дажываў у Сёмкаве.

У час росквіту, да падзелаў Рэчы Паспалітай, Сёмкаўская сядзіба страчала і апошняга караля дзяржавы, Станіслава Панятоўскага. Для яго ў палацы аздобілі асобны “каралёўскі” пакой, да якога далучылі нават ванны пакой. Сучаснікі дзівіліся прыгажосці палаца. І неўзабаве пасля ўзвядзення адзін з паэтаў стварыў паэму “Палац у Сёмкаве”,

ІВАН ЖДАНОВІЧ

Павел Каралёў прэзентуе праект аднаўлення сядзібы

дзе ўслаўлялася прыгажосць архітэтуры і высілка мінскага кашталяна: “Адкуль на той гары, парослай крапивою,/ Узнёсся дужы гмах імгненна над зямлёю?..” Наведвалі сядзібу вядомыя мастакі Юзаф Пешка, Напалеон Орда: рабілі малюнкi палаца.

Пазней, у 1905-1906 гадах, Янка Купала працаваў тут на бровары. Якуб Колас жыў і адпачываў з сям’ёй у Сёмкаве ў 1922 годзе і, як сведчаць дакументы, нават працаваў бухгалтарам (!). У вёсцы ў вайну ратавалі дзяцей ад фашыстаў: байцам партызанскай брыгады “Штурмавая” вясной 44-га ўдалося вывезлі з дзіцячага дома 274 хлопчыкі і дзяўчынкі, вызваліцелі раздалі іх у сем’і. Аперацыя прайшла без ахвяр. Ды “ахвярай” у вайну стала сама сядзіба: згарэла. Адноўленая пасля вайны, яна прыняла дзіцячы дом, ды з часам ізноў заняпала.

Цяпер у старой сядзібы ёсць дбайныя гаспадары: Дабрачынны фонд “Сям’я — Яднанне — Айчына” плануе стварыць тут Міжнародны цэнтр сям’і, вёсці асветніцкую і сацыяльную працу. Тыя, хто ўжо працуе на гэтую ідэю, спадзяюцца: адметнае месца прыцягне ў Сёмкава турыстаў. Ужо створана невялікая экспазіцыя ў адным з будынкаў, ёсць цікавыя знаходкі, ствараецца праект рэстаўрацыі помніка. Каб далучыць да справы нашчадкаў тых, каму сядзіба належала да 1917 года, мы шукаем іх па свеце. Гэта прадстаўнікі роду Хелхоўскіх, якія, верагодна, жыўць у Францыі. Бо дачка апошняга ўладальніка, спадарыня Развадоўская, жыла ў Парыжы. Знайсці былых уладальнікаў Сёмкаўскага палаца мы спадзяемся ў тым ліку і праз газету “Голас Радзімы”.

Павел Каралёў, музейшыч, краязнаўца

Падарыце ім радасць

Беларускі дзіцячы фонд актыўна дапамагае Дзеду Марозу ў пераднавагодніх клопатах

Рэспубліканская добрачынная акцыя “Нашы сэрцы — хворым дзецям”, традыцыйная для фонду, пачалася сёлета вялікай урачыстасцю ў Беларускім дзяржаўным тэатры лялек. Для амаль 250 дзяцей — а гэта былі сіроты і цяжкахворыя з розных месцаў краіны — ладзілася гульнёвая праграма, конкурсы, сустрэча з Дзедом Марозам і Снягуркай, іншымі казачнымі персанажамі. Яшчэ — маляўнічы спектакль “Марозка” і, вядома ж, падарункі.

Яркае свята радасці, здароўя, зімовых гульняў для 50 дзяцей-сірот актывісты фонду правядуць сумесна з партнёрамі з Рэспубліканскага гарналыжнага цэнтра “Сілічы”. Катанне на горных лыжах і сноўбордах, майстар-класы з прафесійнымі інструктарамі, катанне на санках і цюбінгах, чаюванне і спартыўныя гульні на свежым паветры... Многія дзеці ўпершыню пабачаць гарналыжны цэнтр, весела, у пазітыве правядуць час.

І пад самы Новы год валанцёры фонду з артыстамі, казачнымі персанажамі наведваюць дзіцячыя аддзяленні чатырох бальніц Мінска. Акцыя “Нашы сэрцы — хворым дзецям” ідзе па краіне — да 10 студзеня. Падобныя акцыі фондам ладзяцца з 1991 года, да іх далучаюцца людзі розных прафесій і нацыянальнасцяў.

Стыль жыцця

Юбілей — справа крэатыўная

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Нешматлікія, але кваліфікаваныя і дружныя супрацоўнікі працаваць умеюць хутка і якасна.

Юбілейная імпрэза пачалася нібыта традыцыйна. Ды не было залішняга афіцыйна-су. Па просьбе элегантных канферансё выходзілі на сцэну з граматамі, падарункамі вядомыя, паважаныя ў грамадстве людзі: намеснікі міністраў (інфармацыі, культуры), дырэктара (Нацыянальнай бібліятэкі), старшыні (Саюза пісьменнікаў Беларусі). Былі яшчэ артысты (адзін з іх, Валерый Анісенка, спецыяльна прыехаў з Віцебска), мастакі (са сваімі палотнамі пад пахай), пісьменнікі. Усе сардэчна дзякавалі выдавецтву і яго дырэктарцы Ліліяне Анцух, густоўна апранутай ва ўсё белае, за тое, што яны прафесійна робяць сваю справу. Пра кнігі, з густам выдадзеныя да гадавін ЮНЕСКА, гаварыў дыпламат Уладзімір Шчасны. Мне ж згадалася, як на заказ “Чатырох чвэрцяў” на мяжы тысячагоддзяў плённа пісаліся мае прагматычныя да кнігі пра Міхала Клеафаса Агінскага ды беларуска-турэцкія культурныя сувязі. І як гуманна выдаваліся (без надзеі на даходнасць) тры тамы “Беларускі”: матэрыялы апошняга

кангрэсу Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў пра “новыя словы” ў літаратуразнаўстве, мовазнаўстве ды культуралогіі. Кантакты ў нас з выдаўцом — добразычлівыя, але і прынцыповыя. Асабліва мне імпанешматлікія работнікі выдавецтва, дзея нібы пачалася нанова: сцэнай завалодалі “самадзейнікі” ды яшчэ з паўгадзіны пацішалі гасцей арыгінальнымі нумарамі, накшталт танца-гульні “Каза”. І пасля

Ліліяна Анцух з сынам Якуба Коласа Міхасём Міцкевічам і паэтам Міколам Чарняўскім

нуе, што дырэктарка выдавецтва плённа ездзіць за мяжу як адметны прадстаўнік беларускай культуры.

Выступленні прамоўцаў, самых розных, неўпрыкмет перайшлі ў насычаны канцэрт. Пад воклічы “бравісіма” выступалі артысты Дзяржаўнага акадэмічнага народнага хору імя Генадзя Цітовіча, хораша глядзеўся і дзіцячы харэаграфічны гурт “Скавыш”. Танцавалі “Слуцкія паясы”, дэкламавалі класіку. А калі, здавалася, усё скончылася, і пад апладысменты выйшлі

нешматлікія работнікі выдавецтва, дзея нібы пачалася нанова: сцэнай завалодалі “самадзейнікі” ды яшчэ з паўгадзіны пацішалі гасцей арыгінальнымі нумарамі, накшталт танца-гульні “Каза”. І пасля трохгадзінага свята ў зале народная і класічная музыка яшчэ гучала ў вестыбюлі — там была выстава шматлікай прадукцыі выдавецтва — і нават у гардэробе. Усе разыходзіліся задаволеныя, светлыя. Мне ж падумалася: а так можна ладзіць і навагоднія карпаратывы...

На развітанне я сказаў Ліліяне Фёдраўне: толькі яе слаўнаму выдавецтву можна даверыць выданне выяўленага калісці мною ўнікальнага нотнага рукапісу XVII стагоддзя. Гаворка пра “Полацкі сшытак”, які, дарэчы, цяпер паводле ўладальніка свецчання аргументавана перайменаваны ў “Астремчаўскі рукапіс”: пад такой назвай у Брэсце нават выходзіць квартальнік. Хутка 500-годдзе пасёлка Астремчава, што пад Брэстам, і такая кніга, з дабавленнем да нот беларускіх вершаў паходжаннем з Оршы, будзе вельмі да месца на свяце.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

“Гарады між пяскаў... Рай на зямлі”

Алесь Карлюкевіч

Кнігу “Святая любоў” называюць анталогіяй дружбы літаратараў Беларусі і Туркменістана

У Беларускім нацыянальным тэхнічным універсітэце сабраліся туркменскія студэнты і дыпламаты, каб вітаць прыгожае пісьменства Беларусі і Туркменістана. Нагодай стаў выхад у свет кнігі “Святая любоў”: у ёй сабрана сучасныя беларускія і туркменскія творы пад адной вокладкай.

Калісьці, вярнуўшыся з далёкай вандроўкі, празаік, паэт, перакладчык, публіцыст Янка Сіпакоў сваё захваленне ад сустрэчы з Туркменістанам выказаў такімі словамі: “...Бачыў тое, што асталося ад старажытнай Нісы — сталіцы колішняга магутнага Парфянскага царства.

У Рэпэтэкскім запаведніку пустыні ўвачавідкі бачыў, як пясці ходзяць і рухаюцца барханы.

Бачыў аазісы ў Каракумах, бачыў Бахардэн і Геок-Тэпе — гарады між пяскаў, бачыў Фірузу — рай на зямлі.

Бачыў саксаул — дрэва без ценю...”

Кніга “Святая любоў” з’явілася на свет дзякуючы старанням Выдавецкага дома “Звязда”.

Гэта своеасаблівае адлюстраванне, адбітак таго, што дзеецца-адбываецца ў Туркменістане цяпер. Пра сваю краіну, свой народ расказваюць на старонках “анталогіі дружбы” Агагельды Аланазараў, Атамуррад Атабаеў, Худайберды Дзіванкуліеў, Касым Нурбадаў, Бібі Араздурдыева ды іншыя паэты і празаікі. Пасол Туркменістана ў Беларусі Мурад Язбердыеў адзначыў на прэзентацыі: “Туркменістан і Беларусь маюць даўняе літаратурнае, культурнае сяброўства. З Ашхабадам і ваколіцамі звязаны лёсы беларусаў Аляксандра Пацалуеўскага, які ўдасканальваў граматыку туркменскай мовы, вандраваў па нашых аулах і запісаў дыялекты нашых плямён, Аркадзя Марціновіча, які напісаў пра Туркменістан ваенных гадоў раман “Не пакідай слядоў сваіх”, Барыса Мікуліча, які пісаў у Ашхабадзе “Аповесць для сябе” — пакутлівую споведзь вязня сталінскага лагера, публіцыста Мікалая Калінковіча, паэта Міхася Карпенкі... І кніга “Святая любоў” — працяг нашай дружбы, працяг сяброўскіх стасункаў”.

Развагамі пра літаратурныя сувязі, пра Беларусь і Туркменістан дзяліліся на сустрэчы паэт Алесь Бадак, які з’яўляецца ўкладальнікам кнігі “Святая любоў”, Пасол Таджыкістана ў Беларусі Казідаўлат Каімдадодаў (ён доўгі час працаваў дыпламатам у Туркменістане), туркменскія студэнты, якія яшчэ і спявалі па-беларуску.

